

Dr. H.F. Kohlbrügge

Hermann Friedrich Kohlbrügge werd in Amsterdam geboren op 15 augustus 1803. Al vroeg had hij de begeerte om predikant te worden, maar van studie kon voorlopig niets komen, omdat hij moest meewerken in de zeepziederij van zijn vader Hermann Gerhard Kohlbrügge. Zij behoorden tot de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente.

Later doorliep hij vlot de Latijnse School en het Atheneum te Amsterdam, waarna hij aan de Universiteit aldaar theologie ging studeren en oosterse talen. In 1826 werd hij proponent en hulpprediker van de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente in Amsterdam. De rechtzinnige meerderheid van de gemeente stemde hartelijk met zijn prediking in, maar de notabelen niet. Het leidde tot een conflict, waarna hij in 1827 werd afgezet.

Kort daarop vertrok Kohlbrügge naar Utrecht waar hij zijn theologische studie voortzette. Hij promoveerde in 1829 met lof tot doctor in de theologie, met een dissertatie over Psalm 45. In datzelfde jaar trouwde hij met Catharina Louisa Engelbert. Daardoor kwam hij nu in financieel gunstiger omstandigheden te verkeren. Hij bracht zijn tijd door met schriftonderzoek en met de bestudering van de geschriften van Luther, Calvijn en Olevianus. Zonder Luther te verloochenen kwam hij tot het inzicht van de juistheid van de gereformeerde leer. Zo groeide hij naar de overtuiging lid te willen worden van de Nederlandse Hervormde Kerk. Maar door zijn afzetting in de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente weigerde het kerkbestuur hem als lidmaat toe te laten. Dit alles had zijn weerslag op zijn gezondheid, nog verergerd door het verlies van zijn vrouw in 1833. Op medisch advies maakte hij een Rijnreis. Hij kwam toen o.a. in Elberfeld, waar hij een opgewekt geestelijk leven aantrof en met open armen werd ontvangen. Maar ook daar werd hij niet tot het kerkelijke examen toegelaten.

Hij hertrouwde in 1834 te Utrecht met Urselina Philipina, baronesse van Verschuer. Daar leefde hij als ambteloos burger. Op zondagen verklaarde hij de Schrift voor een kring die samenkwam in zijn huis. Ook publiceerde hij veel. Een beroep naar een afgescheiden gemeente wilde hij niet in overweging nemen, omdat hij de Afscheiding van 1834 scherp veroordeelde.

Teleurgesteld en in zijn gezondheid geknakt vertrok hij naar Duitsland, waar hij na enig omzwerven weer terecht kwam in Elberfeld. Uiteindelijk is hij daar in 1848 predikant geworden bij de Niederländisch-Reformierte Gemeinde.

De laatste levensjaren waren moeilijk, mede door het sterven van familieleden en vrienden. Na het overlijden van zijn vrouw in 1866 ging zijn gezondheidstoestand achteruit en verouderde hij sterk. Op 5 maart 1875 ontsliep Hermann Friedrich Kohlbrügge in Elberfeld.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 2, pg. 284-288, Kampen 1983)

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands; ze is afkomstig uit de Bibliotheek "Overjarig Koren", 15^e jaargang, november 1937. In de reeks "Schriftverklaringen" (in 1968 uitgegeven door de Protestantse Periodieke Pers te Berkel) staat de preek in deel 7, pagina 43-59.

GELOOF IN DE HEERE JEZUS CHRISTUS

door

Dr. H.F. Kohlbrügge

En hen buiten gebracht hebbende, zei hij: "Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde?" En zij zeiden: "Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis."

Handelingen 16:30-31

Mijn geliefden!

Wanneer men opgaat naar des Heeren huis, en dat wel in de vreze Gods, dan komt men om te horen, om te horen namelijk of er nog redding en zaligheid daar is voor de arme ziel, of er nog uitkomst is voor het ellendige, zwakke lichaam. Dan gaat men dus op, niet uit gewoonte, niet omdat het zondag is, en men een leerrede moet horen, maar, ik herhaal het, om antwoord te krijgen op de bange vraag des harten: "mag ik nog op de zaligheid hopen?" Ik wil hiermee helemaal niet ontkennen, dat men ook naar Gods huis kan opgaan om de Heere te loven en te prijzen voor allerlei weldaden, die Hij ons bewezen heeft naar lichaam en ziel. Maar, waar het de vraag der zaligheid geldt, staat er geen boom zo vast, dat hij niet door de storm heen en weer bewogen wordt. Ja, bijna geheel ontworteld en omver geworpen zou worden, zo de storm met volle kracht tegen hem aankomt. Het is merkwaardig, hoe zwak, hoe onvast wij in zulke tijden van nood en aanvechting zijn. Zeker, waar God eenmaal leven heeft gegeven, daar blijft de kern in het hart aanwezig, daar blijft het onvergankelijke zaad, het levend Woord des Heeren, waardoor men wedergeboren is, daar blijft het werk, dat de Heere aangevangen heeft, wel op de bodem des harten liggen, maar geen mens heeft het in zijn macht zich zelf met deze heerlijke waarheid te troosten en staande te houden, maar de allersterkste moet geestelijk dikwijls gelaafd en aan het leven gehouden worden als een klein, zwak, hulpeloos kindeke.

Dat is een gevolg van de diepe kloof, die er sedert Adams val ontstaan is tussen de heilige, onzichtbare God, de Koning des hemels en der aarde, en de mens, die bij zich zelf niets anders ziet dan oorzaak te over om dagelijks uit te roepen:

*Waarheen ik mij ook wend of keer,
'k Zie mijn ellende en onmacht weer!*

Maar de troon, waarop Christus is gezeten, die is onbeweeglijk, God is getrouw. En de Heilige Geest vat de omkomende bij de hand, om hem te vervullen met de hoop van het eeuwige leven. Zoals de mens nu echter eenmaal is, ook na ontvangen genade, ontzinkt die zalige hoop hem telkens weer, hoe graag hij er zich ook aan zou blijven vastklemmen, want de gehele macht der zichtbare wereld, duivel, zonde, vlees en bloed, zij stormen dagelijks los op degenen, die des Heeren zijn. Zodat de oprechte vaak hongert en dorst naar de zekerheid van zijn zaligheid, meer dan het hert naar zijn waterstromen.

Ik wil hiermee niet zeggen, dat de zaligheid van „s Heeren volk niet vaststaat, niet verzekerd is in Christus, en dat de oprechte daarvan ook niet de verzekering kan hebben, als hij op Christus ziet. Maar de duivel en het ongeloof werpen ons voortdurend zand in de ogen en dan zien wij Christus niet, maar alleen ons eigen diep bederf. En blijft men dáár alleen op staren, houdt men zich daarbij uitsluitend op, dan gaat het geestelijk leven hand voor hand achteruit,

de levendige oefening des geloofs verzwakt. Ja, schijnt vaak geheel uitgeblust te zijn. Maar juist dan waait er iets door de ziel, dat ons naar Gods huis heendrijft, om te vernemen: is er nog een woord van troost, van rust, van zaligheid voor mij? Het Woord des Heeren moet het ons dan zeggen, en de Heilige Geest moet het bevestigen aan ons hart.

En om in deze waarheid goed gefundeerd te worden, willen wij nu eens samen beschouwen de inhoud van de prediking van Paulus en Silas, die wij vinden opgetekend in het 16e hoofdstuk van Handelingen 16.

Daar hebben wij in het 30ste vers, de vraag van de stokbewaarder: "*Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?*"

En in het 31ste vers het antwoord van de apostelen: "*Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis.*"

De geschiedenis, waaruit wij thans een deel behandelen, mijn geliefden, is u niet onbekend. U weet, dat het zestiende hoofdstuk der Handelingen o.a. de geschiedenis bevat van de grondlegging der voortreffelijke gemeente te Filippi. Ik zeg de voortreffelijke gemeente, want als u de brief, die Paulus en Timotheüs aan de Filippenzen geschreven hebben, eens rustig naleest, zult u zien wat er later van die gemeente geworden is, welke grondlegging wij in Handelingen 16 opgetekend vinden.

Paulus was door de apostelen te Jeruzalem uitgezonden, om de besluiten van de te Jeruzalem gehouden synode aan de Christenen uit de heidenen mee te delen. Hij had zich met Silas op reis begeven. Wij lezen in het 6e vers van ons hoofdstuk, dat, toen zij Frygië en het land van Galatië doorreisden hadden, zij van de Heilige Geest verhinderd werden het woord in Azië te spreken.

Toen wilden zij naar Bithynië reizen, - "en" lezen wij aan het slot van vs. 7: "de Geest liet het hun niet toe". U ziet, het ging de Apostelen, zoals het de kinderen Israëls ook ging gedurende hun reis door de woestijn. Wanneer de ark optrok, dan trokken zij met die ark onder de leiding van de wolk- en vuurkolom verder, maar stond die kolom stil, dan legerde Israël zich met de ark op de plaats, waar zij zich bevonden. De apostelen lieten zich dus niet besturen door hun eigen keus of wil, maar alles hing bij hen af van de leiding des Heiligen Geestes.

Nu was er een stad in Macedonië, Filippi geheten, en daar had de Heere uitverkoren volk, dat echter nog in de duisternis des doods leefde. Sommigen van dit volk schenen naar waarheid te zoeken, en tastten in het duister rond, anderen zochten niets dan het aardse, dan de wereld en haar begeerlijkheid. Deze, zijn beminden nu, die Hem toebehoorden van alle eeuwigheid, hoewel zij Hem nog niet kenden, wilde de Heere verlossen uit de macht der zonde en des doods, en aldus de soevereiniteit van Zijn genade verheerlijken in een plaats, waar Paulus en Silas niet in het minst aan gedacht hadden. Zo werd van Paulus in de nacht een gezicht gezien; er was een Macedonisch man staande, die hem bad en zeide: "Kom over in Macedonië, en help ons."

Dit gezicht volgden de apostelen onmiddellijk op, want zij waren in de Heilige Geest wel bewust daarvan, dat het de Heere was, die hen deze Macedonische man had doen zien. Zo reizen zij dan rechtuit naar Filippi, dat een Romeinse volksplanting was. Het schijnt, dat de Joden daar geen vrijheid van godsdienst bezaten, zoals in andere steden van het Romeinse rijk. Want wij lezen in vers 13, dat de apostelen "op de dag des sabbaths buiten de stad gingen aan de rivier, waar het gebed pleegt te geschieden, en dat zij, neergezeten zijnde, spraken tot de vrouwen, die samengekomen waren."

De Joodse mannen te Filippi echter hadden het zeker veel te druk om daar ook mee te gaan, want hun hoofd was geheel en al vervuld van hun handel en koopmanschap, van gelddorst en gierigheid, zodat zij niets verstonden van de bange verzuchting: *Och, dat Israëls verlossing*

uit Sion kwame! Maar de vrouwen, de arme vrouwen, die te Filippi woonden, die kwamen samen om onderling versterkt te worden door het gemeenschappelijk gebed.

Zo wordt in ons teksthofdstuk uitdrukkelijk gewag gemaakt van een vreemde vrouw, afkomstig uit Thyatira in Klein-Azië; zij was weduwe en purperverkoopster, zij had dus een aanzienlijke en winstgevende handelszaak. Deze was ook in die samenkomst daar buiten de stad aan de rivier te vinden, en daar spraken dan die vrouwen samen over de hope Israëls, waarvan zij in de profeten gelezen hadden, maar meer wisten zij nog niet.

Met de purperverkoopster is geschied, wat ook met Zacheüs, met Mattheüs en zoveel anderen geschied is, nl. Dat zij begon te vragen: hoe kan ik verlost worden van de zonden, waarin ik gebonden lig? Ik heb geen kracht om die banden zelf te verscheuren! Want deze vraag is altijd de eerste, die in het hart opkomt, als het waarachtige leven erin gelegd wordt. Dat leven begint altijd met strijd om van allerlei verkeerde dingen los te komen, maar men maakt daarbij de treurige ervaring, dat men de zonde in eigen kracht niet kan overwinnen, dat men zich niet kan bevrijden van de zonde, die men toch van hart vijand is

Paulus en Silas begeven zich naar die plaats, waar de Joodse gemeente samenkwam. Daar opende de Heere zijn apostel de mond, om luide te verkondigen, dat Christus van de Vader in de wereld is gezonden, om te verbinden de gebrokenen van hart om de gevangenen vrijheid uit te roepen en de gebondenen opening der gevangenis. En zeker zal de apostel het ook wel niet verzwegen hebben, hoe hij de banden der zonde in zijn eigen lichaam gedragen had, en hoe de Heere hem daarvan verlost had.

Nu is des mensen hart van nature geheel dicht en gesloten, ook waar de lippen het uitspreken: hoe kom ik van mijn banden los? Want bij al het zuchten om van de zonde verlost te zijn, wil de mens in de grond van zijn hart toch liever in de zonde blijven zitten. Om werkelijk graag van zondebanden verlost te zijn, daartoe is de door alles heenbrekende almacht, het soevereine welbehagen des Heeren Heere van node, die het verstaat de oren te openen en het hart gewillig te maken, om aan te grijpen, wat alleen ons geestelijk en lichamelijk heil uitmaakt.

Dit werk nu werkte de Heere in Lydia, de purperverkoopster, want wij vinden van haar geschreven, Handelingen 16 vs. 14b: *welker hart de Heere heeft geopend, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd.*

Vervolgens nodigde deze vrouw de apostelen in haar huis te komen, zij werd met haar gehele huis gedoopt, en hield nu bij de apostelen aan, dat zij bij haar zouden blijven. Zij bereidde hun een maal, dat men wel het bruiloftsmaal der gemeente te Filippi zou kunnen noemen, want daar in het huis van de purperverkoopster was op eenmaal een gemeente des Heeren Jezus Christus aanwezig. Zo lezen wij immers: *zij werd gelovig met haar gehele huis.* Ziet U nu wel, dat het waar is, wat in Hooglied 4 vs. 2 van de schapen van de Heere is voorgezegd, namelijk: "dat zij al te samen tweelingen voortbrengen, en geen onder hen is jongeloos." Er werden er nog meer tot de Heere bekeerd door het getuigenis van deze vrouw, en zo was er spoedig een gemeente verzameld.

Maar er gebeurde nog meer. Toen de apostelen Paulus en Silas door de stad gingen, was hun een dienstmaagd gevolgd, die een waarzeggende geest had, waardoor zij haar heren groot gewin toebrecht met waarzeggen. Herhaalde malen riep de waarzegster luid over de straten de apostelen na: *deze mensen zijn dienstknechten van de allerhoogste God, die U de weg der zaligheid verkondigen.* Eerst sloeg Paulus hier geen acht op, en liet haar begaan, maar eindelijk werd hij het moe, de Geest drong hem, en hij wierp deze predikende duivel uit die vrouw uit. Ik heb u wel meer onder de ogen gebracht, dat, zo Paulus dit niet gedaan had, deze dienstmaagd zeker in Filippi een ijveraarder voor uit- en inwendige zending, en meer zulke werken der duisternis zou geworden zijn, zodat de prediking van vrije genade haar loop niet had kunnen nemen. Maar de uitbreiding van het woord van genade, de bekering van de zielen,

de grondlegging van waarachtige gemeenten Gods, is alleen het werk van de Heilige Geest en daartoe behoeft die Geest de hulp van waarzeggende geesten niet. Maar Gods werk komt altijd tot stand in de weg van vervolging, van banden, van lofpsalmen en gebeden. Die Geest van God slaat altijd de rechte weg in, en die weg staat altijd lijnrecht tegenover de weg, waarin de duivel ons arme mensen drijven wil. Het was een aanzienlijk huis, dat huis van Lydia, waarin de Heere naar Zijn vrijmachtig welbehagen Zich een gemeente grondde.

Laat ons nu eens zien, welke weg de Heer met Zijn apostelen insloeg, toen zij Lydia's huis verlieten. Toen zij op de markt van de stad gekomen waren, riep de dienstmaagd met de waarzeggende geest hen luide, als dienstknechten van de allerhoogste God. Zij had ook een God, maar de God, die de apostelen verkondigden, was toch nog hoger, dat was de Allerhoogste.

Maar ik heb u gezegd, dat de weg des Heeren door vervolging en lijden heengaat. Zodra nu die waarzeggende duivel uit de dienstmaagd uitgeworpen was, verwekten de heren van deze maagd - onder voorwendsel, dat zij voor hun godsdienst op moesten komen, in werkelijkheid echter alleen omdat hun winst verloren ging - een vervolging tegen Paulus en Silas. Eerst had de duivel gepredikt: *dit zijn dienstknechten des Allerhoogsten!* Maar toen deze dienstknechten des Allerhoogsten deze bevestiging van hun Goddelijke zending uit de mond van de duivel van de hand wezen, en hem krachtadig de mond stopten, toen bewerkte de vijand niet minder krachtadig, dat de lieve apostelen in de kerker gesloten werden en zo ging dus de leiding van onze dierbare Heere Jezus Christus met Zijn geliefde Paulus en Silas naar de gevangenis!

En dat wilde toentertijd wat zeggen. De gevangenen uit die tijd waren afschuwelijke holen onderaardse kelders, vol slijk en afschuwelijke onreinheid. En nu beveelt de overheid de apostelen, nadat zij onschuldig gegeseld waren, in de onderste kelder op te sluiten. Daar werden zij met de voeten in de stok gesloten. Dat was een lange balk, waarin gaten waren, waardoor de voeten der apostelen werden gestoken; dan kwam er een dwarsbalk voor, die vast aan de eerste balk werd gesloten.

Daar lagen nu de apostelen des Heeren in de gevangenis, alsof zij misdadigers van de ergste soort waren. In de gevangenis, waarin zij lagen, waren nog meer kelders en holen, waarin nog andere gevangenen opgesloten waren; allerlei schuim van volk, die het uitvaagsel van het mensdom waren. Dat was nu het gezelschap, waar wij de apostelen aantreffen; en toch, zij hadden niets kwaads gedaan. Want o geliefden! reken er maar vast op, zo de Heere U verwaardigt in Zijn naam duivelen uit te werpen, dan zal de duivel u dit op allerlei wijze betaald zetten. Daar lagen zij nu in dat duistere hol, die dierbare apostelen des Heeren Jezus Christus!

Werpen wij nu eens een blik op de stokbewaarder, op hem, die hun al dat leed op last van de overheid had aangedaan. Wat was dat voor een man? Ach, hij wist niets van menslievendheid, niets van barmhartigheid; hij gehoorzaamt de bevelen van de overheid en bekommert zich weinig om deze arme mensen. Hij denkt aan niets dan aan zijn betrekking, wil graag lof van de overheid inoogsten over de nauwgezetheid, waarmee hij zijn post waarneemt, teneinde zo meer en meer geld te verdienen. Het was dus een hardvochtig en wreed man, en zijn vrouw en kinderen en dienstboden zullen wel even weinig met de smarten en ellenden van de arme gevangenen te doen gehad hebben als hij; er heerste in dat gezin niets dan hardheid des harten en geen zweem van medelijden met de apostelen des Heeren.

Het is een bekend feit, dat gevangenen gewoonlijk op de laaghartigste wijze van het hunne beroofd werden en nog worden, en dat hun bewaarders hun een groot gedeelte van de voor de gevangenen door de overheid bestemde levensmiddelen onttrokken; betere kost is daar in de gevangenen alleen voor zwaar geld te verkrijgen.

Wat had de Heere Jezus er nu toch mee voor, die geliefde Paulus en Silas in de kerker te laten werpen? Hij wilde de gevangenis gevangen nemen, de kerker afbreken en banden losmaken.

En waarmee begint nu de Heere Jezus in die duistere kerker? Hij begint daarmee, de apostelen de vreselijke smarten, die zij in hun weg, tengevolge van de onverdiende geselslagen, en aan de voeten door de knellende stok, waarin zij gesloten waren, ondervonden, te verzachten. Daarna vervulde Hij hun harten en monden met gebeden en lofzangen, zodat uit de duisternis van de kerker een bruisende lofpsalm, een geweldig gebed tot de Heere opsteeg.

Maar de Heere wilde niet alleen, dat de gevangenen dit gebed, deze lofpsalm, zouden vernemen, er zou nog meer gebeuren: de kerkmuren werden bewogen door een geweldige aardbeving. Dat was het werk van de Heere, het werk van Zijn Geest, en dit werk ging nog met een ander wonder gepaard. De zware stok breekt, de ketens en banden vallen af, en dat niet alleen bij Paulus en Silas, maar bij al de gevangenen en bevrijd zijn zij alle samen.

Wat doen nu Paulus en Silas in de gevangenis bij dit alles? Toen zo alle ketenen en banden plotseling vanzelf afvielen, en alle deuren opensprongen, mochten en moesten zij toen niet allen de vlucht nemen? Bij een aardbeving vlucht toch alles zo snel mogelijk. Hier echter niet, zij blijven stil liggen als schapen voor de slachtbank bestemd!

En welk een indruk maakte dit op de stokbewaarder? Allereerst de indruk, dat hij, de trotse, onbarmhartige beambte, toont wat in zijn binnenste is, namelijk de grootste lafhartigheid! Want is er iets lafhartiger dan in de nood tot het zwaard of de strik de toevlucht te nemen, om een einde te maken aan het eigen leven? Zie, alle verstand en overleg was bij die stokbewaarder verdwenen, want de gedachte kwam niet eens in hem op, dat, indien de gevangenen te midden van een aardbeving de vlucht namen, hij daar toch niet aansprakelijk voor kon zijn. Hij ontwaakt vol schrik, ziet alle deuren openstaan, meent dat de gevangenen ontsnapt waren, en grijpt naar het zwaard, om zich te doden. Zo dicht was deze man aan zelfmoord gekomen.

Maar Paulus was niet ontsnapt, maar stil in de kerker gebleven, evenals Silas, en de andere gevangenen, door de kracht der lofpsalmen, die zij gehoord hadden, vastgehouden, waren ook allen daar. Luid kon Paulus dan ook de stokbewaarder tegemoet roepen: *doe uzelve geen kwaad, want wij zijn allen hier.*

Zie, welk een wonderbare barmhartigheid Gods, waardoor Hij die ongelukkige bewaarde voor zelfmoord!

Toen de stokbewaarder deze woorden vernam: "wij zijn allen hier!" eiste hij haastig licht, sprong naar binnen en beefde over al zijn leden. Ja, dat was een sidderen en beven Gods, dat hem overviel, toen hij Paulus en Silas en de andere gevangenen gewaar werd. Hij zinkt aan de voeten der apostelen neer en ziet het plotseling in, dat het waar is, wat die waarzegster uitgeroepen had, *dat deze mannen dienstknechten waren van de allerhoogste God, en dat zij de mensen de weg der zaligheid leerden.* De stokbewaarder kreeg het plotseling te zien, dat hij midden in de dood en de verdoemenis lag, en dat was de Heere Christus Zelf, die hem dit deed inzien.

Hij spreekt de apostelen aan, noemt hen echter niet: "mannen broeders" of "lieve mannen", maar hij gebruikt een woord, dat in onze tijd zoveel zou beduiden als: uw excellentie! "**Lieve heren!**" zegt hij: **wat moet ik doen, opdat ik zalig worde!** Hoe kom ik in de hemel? Hoe kom ik tot God?

O, die vraag mag wel op de lippen zijn van ieder kind, van iedere volwassene, die nog niet tot de Heere bekeerd is, en wie waarlijk is bekeerd, kan dikwijls, niettegenstaande dat, zo radeloos daar staan, dat deze vraag ook voor hem gewis een telkens terugkerende levensvraag is.

De Apostel antwoordt: **Geloof in de Heere Jezus Christus;** en voegt er de belofte bij: **zo zult gij zalig worden, en niet u alleen, maar ook uw huis met u!** Zet de Heere Christus u, o stokbewaarder! Wilde Paulus zeggen, zo in Zijn genade, dat u in uw huis Zijn lof verkondigt

aan vrouwen, aan kinderen, aan knechten en dienstmaagden, zo zullen ook deze in de Heere geloven, en zo zult u zalig worden, u en uw huis.

Zie, zo stichtte de Heere hier in de woning van die eerst zo hardvochtige stokbewaarder evengoed een gemeente Gods, als in het huis van Lydia, de purperverkoopster, een gemeente, waarin evenzeer als in het huis van die aanzienlijke vrouw de Psalm gezongen kon worden:

*Het vrome zaad van die op God betrouwden,
Zal door Zijn kracht, Hem dienen, voor Hem leven;
Het zal de Heere eens worden aangeschreven
In 't nageslacht!*

Psalm 22: 15b

Dat waren nu twee van God begenadigde huisgezinnen te Filippi! Maar er waren ook reeds in die korte tijd nog anderen tot God bekeerd, zodat toen Paulus en Silas uit de gevangenis weer tot Lydia de purperverkoopster terugkeerden, zij daar reeds verscheidene broeders aantroffen, die hen vertroostten en hen er zeker op gewezen hebben, "dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het koninkrijk Gods."

Mijn geliefden! Wij zien in de stokbewaarder een man voor ons, die geen voortreffelijkheid bezat, evenmin als zijn dienaren en huisgenoten. Men hoort hem plotseling uitroepen: "*lieve heren! Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?*"

De apostel noemt hem de hoogste, de schoonste Naam in hemel en op aarde, de Naam van Jezus Christus. De apostel vermaant hem dus. Ja, beveelt de stokbewaarder: geloof in Hem, werp u in Zijn armen! Hij is het, die de gevangenis gevangen heeft genomen. Hij alleen is het, die u zalig kan maken, vertrouw op Hem, Hij zal het voor u maken. Loof Hem, verheerlijk Zijn Naam, dan zal dit duistere gevangenhof in een heerlijke kerk herschapen worden.

Zie, geliefden! Dit is de wijze waarop de Heere kerken sticht, zo werkt Hij nog, ook heden ten dage: Hij vraagt niet naar mensen, Hij weet, dat er bij de mens niets is te vinden. Hij vraagt er niet naar, of men in zichzelf meer op een leeuw, op een beer of op een slang dan op een mens gelijkt: *die Hij bekeren wil, die bekeert Hij*. Dat doet Hij met de snelheid van de bliksem, zo geweldig, zo almachtig is Hij.

En vraagt nu iemand met een verbroken hart: is er voor mij nog hoop? Nog hoop op de eeuwige zaligheid?

Dan zeg ik u ja, er is nog hoop voor u. En zegt u ook: „ja, er is nog hoop voor mij, al had u zo even nog uit wanhoop en vertwijfeling de handen aan uw eigen leven willen slaan“.

Daar boven op de troon zit Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid. Geloof in Hem; zeker Hij wist al uw zonden uit met rein en fijn lijnwaad, wit gemaakt in Zijn dierbaar bloed.

Laat ons, geliefden, onze blik nog eens nauwkeuriger slaan op de stokbewaarder, op die man, die het in de angst en nood van zijn ziel uitriep: *lieve heren! Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?* Deze man was zo even, enige minuten geleden, nog geheel dood in zonden en misdaden, hij lag verzonken in de vreselijkste duisternis, gekluisterd in de heerschappij van de duivel. Na hetgeen er in die gevangenis plaats had gegrepen, was hij op het punt, zichzelf geheel en al, met lichaam en ziel, voor eeuwig in de muil van de duivel te storten. Zo veel in hem was, zou hij ook de voorgenomen zelfmoord volbracht hebben, en alleen door het woord van de apostel: "wij zijn alle hier", werd hij verhinderd zijn gruwelijke misdaad ten uitvoer te leggen. Daar kunnen wij nu eens aan zien, wat een mens is, in zichzelf, zonder het geloof in de Heere Jezus Christus.

Deze man staat echter niet als een uitzondering daar, mijn geliefden! Maar hij vertoont ons aller beeld; want het één of het ander, men is óf een kind van de duivel óf een kind Gods; een tussentoestand is er niet! Daarom heeft een ieder, wie hij ook is, zich wel af te vragen: wie

behoor ik toe? Ben ik een kind van de duivel of ben ik uit louter genade een kind van de Heere geworden?

Want, geliefden! zulke mensen, dood in zonden en misdaden, zoals de stokbewaarder er een was, voordat het woord van de apostel Paulus tot hem kwam, wij behoeven ze niet onder het heidendom alleen te zoeken, want, al zijn wij ook onder het Christendom geboren en opgevoed, wij zijn van nature allen dood in zonden en misdaden. En dan werp ik opnieuw de vraag op: waar behoort ik thuis?

Mijn geliefden! Er moet een besliste keuze geschied zijn, zodat het van de wanden des harten bij ons klinkt: *uw volk is mijn volk, uw God is mijn God!*

Ontbreekt dit, dan is er niemand van ons, wie het op het voorhoofd staat geschreven of hij, al heeft hij ook nog zoveel beleefd, toch niet in de dood, waarin wij allen van nature liggen, is gebleven, en of hij niet bezig is met een ingebeeld, zelf gemaakt geloof zich de weg naar de hel te banen, door zich te troosten met een valse hoop op Gods barmhartigheid, waarvan hij ten onrechte verwacht, dat tenslotte toch nog wel alles goed met hem zal aflopen.

Als wij ons de stokbewaarder duidelijk voor de geest stellen, dan vraag ik mijzelf af, en doet u dit allen met mij, geliefden: *o, wat onderscheidt mij, zo de Heere mij krachtig heeft geroepen, en teruggehaald van de weg des eeuwigen verderfs, waarop mijn voeten stonden!* Was deze omzetting niet een daad van God? Was het niet een daad van soevereine genade, van vrije ontferming? Wat was er aan of in mij, dat wij aanspraak zouden kunnen hebben op het heerlijk Evangelie, dat ons toeriep en toeroept: *geloof in de Heere Jezus Christus!*

Wil toch naar mij luisteren, mijn geliefden! En het ook voor waar aannemen, dat een ieder mens, als de almachtige genade van de Heere Jezus Christus niet tussenbeide treedt, van nature in staat is een prooi der vertwijfeling te worden, en de handen aan het eigen leven te slaan, of God en Zijn genade van zich te stoten, alleen om ongestoord de wereld te kunnen genieten.

Ja, zegt men dan, leraar; of vader; of moeder; ja, u hebt gelijk, zoals ik nu ben, kan ik niet blijven, wil het einde vrede zijn, maar, laat mij toch nog een weinig van mijn leven genieten, laat mij toch een weinig de wereld dienen. Zie maar eens of ik later geen ernst met de zaak zal maken en mij zal weten te bekeren!

O geliefden! laat ik u tegen zo'n vreselijke dwaling toch ernstig waarschuwen! Laat een ieder het toch ter hart nemen en zeggen, al verschil ik in mijn uiterlijk gedrag misschien van de stokbewaarder, in mijn binnenste ben ik geen haar beter dan hij, en ontbreekt mij dan de genade des Heeren Jezus Christus, en het geloof in Hem, och, wat zal er dan van mij terechtkomen?

Nu willen wij echter ook nog eens zien, wat de Heere deed aan deze man, die zo zeer gekluisterd lag in het geweld des satans, dat hij zich zelf van het leven wilde beroven, en die bovendien zo hard en onbarmhartig was tegen de gevangenen, die hij bewaren moest. Plotseling valt er iets ongewoons voor in het duistere kerkerhol, waar Paulus en Silas lagen, en waar in de Heilige Geest hun gaf Psalmen aan te heffen, Psalmen in de nacht, om de Heere te loven en te prijzen. Dat hoorden de andere gevangenen, en het zal hen zeker wel verbaasd hebben, dat die beide gevangenen, die de hevigste smarten dragen moesten, nochtans God konden loven en prijzen. Deze lofliederen heeft echter de stokbewaarder niet gehoord, maar het was de aardbeving, die hem deed ontwaken, en het eerste, dat hij denkt, is: alles is verloren! De gevangenen weg en er schiet voor mij niets anders over dan mij van kant te maken!

Zó ver liet de Heere God het met deze man komen, en dat deed de Heere om hem grondig te ontdekken, en te overtuigen van zijn zonde en ongerechtigheid. Dat zijn zo de leidingen Gods! Niet, dat God de Heere de Zijnen tot zelfmoord aanzet en dus een auteur der zonde zou zijn, ver van dien, maar de weg des Heeren met de Zijnen loopt vaak langs de rand der hel.

Dan ontmoet men echter de Heere, die met Zijn lieflijk woord het zwaard uit de hand rukt, en onverwacht en onverdiend in het leven behoudt, wat niets verdiend had dan voor eeuwig om te komen. Zo ging het ook de stokbewaarder. Toen hij met het licht in de hand in het duistere kerkerhol trad, zag hij met zijn ogen: het is waar, de gevangenen zijn allen hier. Maar o, wonder boven wonder, los en ontbonden van hun banden en ketenen. Dat moest hem treffen tot in de diepte des harten! Dat kon geen werk van mensen zijn, maar wiens werk was het dan? Deze vraag moest in hem opkomen, hij ziet duidelijk: "hier geschieden wonderen, dit gaat niet volgens de gewone loop der natuur".

Bij een aardbeving wordt alles samengeperst, zodat alle deuren daarna veel vaster gesloten zijn dan te voren, en men deze niet dan met de grootste krachtsinspanning openen kan. Maar hier ... alle ketenen afgevallen, alle deuren wijd open! Dat was van de Heere geschied! En dat liet de Heere hem ook zien, nog voordat hij de bemoedigende woorden van de Apostel: *geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, u en uw huis* vernomen had.

Geschieden zulke gebeurtenissen nog wel eens? Jazeker, al zijn ze dan ook niet zó in het oog vallend als daar in de kerker te Filippi. Er vallen meer dan eens in dit leven gebeurtenissen voor, waarvan men wel zeggen moet: dit is geen mensenwerk, dit is de hand des Heeren! En zo wierp zich dan de stokbewaarder aan de voeten der apostelen, om van hun vergeving te vragen voor al het kwaad, dat hij hun had aangedaan. Maar hij weet het wel, dat hij zich neerwerpt aan de voeten van deze mannen, dat hij vergeving van hen afsmeekt, dat kan hem niet zalig maken, maar wel kunnen deze mannen hem zeggen, wat hij te midden van het oordeel, van de verdoemenis, waarin hij ligt, te doen heeft, om genade te verkrijgen. Daarom roept hij het luid uit: *lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?*

Mijn geliefden! het was geen vrees voor de tijdelijke dood, die deze stokbewaarder prangde, maar hij kreeg te zien, dat hij verloren was, dat hij verdoemd was voor eeuwig, en dat hij, zo hij bleef zo als hij was, ter hel moest varen. Als hij echter roept: "wat moet ik doen", denk dan toch niet, dat die stokbewaarder zich zelf door werken, die uit hem moesten voortkomen, nog hoopte te redden of zijn toestand minder wanhopig te maken, maar die woorden waren in zijn mond een angstkreet, en beduiden zoveel als: Ach, wat moet ik toch beginnen!

"Lieve heren" noemt hij de apostelen des Heeren, maar die matigen zich geen heerschappij over hem aan, maar zij verkondigen hem aanstonds een andere Heere, namelijk de Heere Jezus Christus, zeggende: *geloof in de Heere Jezus Christus, zo zult gij zalig worden, u en uw huis*.

Zie, daar verneemt hij plotseling de naam Jezus Christus, die naam boven alle naam. Had die man daar vroeger reeds iets van vernomen? Nee! En toch ja, want hij wist immers, waarom de apostelen geseseld waren, en in de gevangenis en in de stok waren geworpen, en wat de dienstmaagd met de waarzeggende geest hen nageroepen had. Maar wat kon die kennis hem baten!

En zo gaat het nog! Allen, die onbekeerd blijven, hebben wel van de Heere Jezus gehoord, maar zij hebben Hem nooit erkend als hun God en Koning. Zij hebben echter wel geweten, dat Hij de Almachtige, dat Hij de Heere is. Denk toch niet, dat de Naam van de Heere Jezus Christus toen en later geheel en al onbekend was onder de heidenen. Ook in het verafgelegen China, en het Turkse rijk heeft men vaak wel van Hem gehoord, en weet men bij overlevering wie Hij is, maar men wil Hem de eer niet geven, Hem niet voor zijn Koning en Heere aannemen. Dat wil men daar evenmin, als bij ons, waar ook alle mondchristenen liefst geen andere Heere en Koning hebben willen dan hun eigen begeerlijkheden.

Gehoord had dus de stokbewaarder waarschijnlijk wel van de Naam des Heeren. Maar wat ligt er dan toch eigenlijk in deze Naam opgesloten, welk heil spruit daaruit voort?

Mijn geliefden! Onderzoek het toch eens goed, of u bij enig schepsel, of u bij uzelf de zaligheid kunt vinden. Nee, er bestaat in hemel, noch op aarde, buiten Hem geen macht, die

het zou gelukken het gevoel van dood en verdoemenis, dat op het hart brandt, weg te nemen, en de zonde, de dood en het gevoel van Gods eeuwige toorn tegen de zonde op te heffen van de benauwde borst! Maar noem de Naam van de Heere Jezus Christus, en de zondaar zinkt verbrijzeld en verbroken in het stof neer!

Ach geliefden, konden wij het toch maar beter verstaan! Wij erkennen zo, in de loop van onze gedachten, die niets dan ijdelheid zijn, geen andere heerschappij over ons, dan onze eigen wil, menen, dat wij naar eigen keus over ons zelf mogen beschikken, wij zoeken onze eigen wil door te zetten, wat het ook kost, wij willen eigen weg, eigen wandel, eigen leven inrichten, zoals het ons behaagt, wij leven dus - o christenkind, mocht u het toch nog eens bedenken eer het te laat is - zonder God in de wereld, en weten niet, dat op deze wijze niemand anders dan de duivel in eigen persoon ons aan zijn strikken vasthoudt en daarheen brengt, waar hij ons graag hebben wil.

Dit is de hoofdzaak, dat wij leren inzien: ik ben niet van mijzelf, noch naar ziel, noch naar lichaam, ik heb geen vrije wil, om te doen en te laten, wat mij behaagt; ik heb ook geen verstand, om te onderscheiden, wat mij schaden zou, of mij heilzaam is. Als ik niet opgenomen word en gedragen in de armen van de Heere Jezus, dan blijf ik in mijn onreinheid, in mijn ongerechtigheid liggen en kom daarin om. Het is niet genoeg uit de Catechismus van buiten te leren, maar in het leven, op de bodem des harten, moet het met gouden letters gegraveerd staan: "Hij is mijn Heere, Hij heeft mij gekocht met Zijn dierbaar bloed". Welk een liefde! Wie heeft ooit zijn vijand zo lief gehad, dat hij zijn eigen leven voor hem liet? Dat hebt u echter gedaan, o mijn Heere en mijn God! Want ik was niets dan uw vijand, maar u hebt mijn hart genomen en tot U getrokken, door uw alles te boven gaande liefde! En mij verbroken en verootmoedigd aan uw voeten doen neerzinken. U hebt er mij zo van overtuigd, wat er van mij terecht komt, telkens te recht komt, wanneer ik mijn weg bewandelen wil anders, dan aan Uw getrouwe hand!

Zie, zo krijgt men antwoord op de vraag: hoe kan de Apostel deze stokbewaarder zo vrijmoedig de naam van de Heere Jezus Christus voorhouden? U denkt misschien geliefden, dat hij die naam eerst uit de Catechismus moest geleerd hebben. Maar onze dierbare Catechismus bestond toen nog niet, maar ook zonder dat men die kent, welk een onschatbaar voorrecht het ook zij die te bezitten, die Naam is niemand vreemd, die de Heere het oor opent. Ja, ook de doven vernemen die. In deze Naam ligt een kracht, waarvoor alle duivelen sidderen, een kracht waardoor ook alle heidense volken door wier grondgebied Mozes op Gods bevel het volk Israël moest voeren, verschrikten en op de vlucht gingen. Daarom roepen de apostelen met volle vrijmoedigheid toe: *geloof in de Heere Jezus Christus!* Geloof in Hem! Tot deze arme en verloren stokbewaarder. Is dat dan mogelijk, dat een mens zo plotseling tot het geloof komt?

Mijn geliefden! Wilt u toch van het geloof geen verkeerde voorstellingen maken. Hoort daar dan niet veel meer toe, moet men daar misschien geen vijftig jaren lang over studeren? Het ware, het zaligmakende geloof, dat alleen Gods werk is, is niets anders dan een voortdurend toevlucht nemen tot de Heere! En daarom u, die uzelf om en om verloren voelt, werp u, zoals u bent, in Zijn armen, Hij is de Heere! En daarom u, die uzelf om en om verloren voelt, werp u, zoals u bent, in Zijn armen, Hij is de Heere. Hij is uw Heere, en Hij neemt zonde en schuld van u, want Hij heeft God, Zijn Vader, een eeuwig geldende verzoening aangebracht. Verlaat u op Hem, zo als u bent! O Hij wil u zo graag opnemen en u dragen in Zijn armen.

U stokbewaarder! En u allen, die als hij gezind zijt, denkt er toch niet meer over na, dat u uzelf zo-even nog van het leven hebt willen beroven; denkt er toch niet meer over na, dat u ons zoveel smart en harteleid aangedaan hebt, en dat u tot nu toe niets zijt geweest dan een ellendige slaaf van goud en genot, - de Heere vergeeft alles, daarom geef u aan Hem over, zoals u bent, Hij zal alles wel met u maken.

O wonderbaar geloof! Dat alles hebben de Apostelen de stokbewaarder nog nader gepredikt en uitgelegd in het woonhuis van de kerker te Filippi, opdat hij toch weten zou, wat hij aan de Heere Jezus had, aan die Heere, wiens dienst hij tot nu toe versmaad had. Daarom lezen wij, dat zij hem het Woord des Heeren nog nader uitlegden.

Wat bezit dan nu hij of zij, die in de Heere Jezus gelooft, dat is, die zijn gehele lot voor tijd en eeuwigheid, Hem toevertrouwt en zich dus geheel en al in Zijn handen overgeeft? Die bezit de zaligheid. Wat wil dat zeggen? Zaligheid betekent de volheid van troost, van vrede, van eeuwige genade, gerechtigheid, vreugde, verlossing van zonden en waarachtige heiligmaking, zoals de Heilige Geest alleen te bewerken weet. En waar die heiligmaking aanwezig is, daar leert u voortdurend meer en meer, dat u in uzelf hopeloos verloren zijt, en dat u dat voortdurend leert inzien, is juist het werk des Heeren. O kies toch Zijn zalige dienst! Als u in die dienst zijt overgegaan, dan zal ook zeker de tucht des Heeren niet ontbreken, want daar weet men het van zichzelf: van tweeën één, óf ik val met alles, wat ik ben en heb, telkens in Zijn armen, óf ik ben verloren. Het huis, waarin deze zaligmakende kennis der waarheid ontstoken wordt, dat huis is welgelukzalig.

De stokbewaarder nam de lieve Apostelen in zijn huis, hij wies hun striemen, zoals wij lezen in vers 33, om zo de brand van hun wonden te bekoelen. Zie, daar hebt u nu de vrucht der bekering waardig.

Toen de Apostelen deze vruchten der bekering zagen, aarzelden zij niet, eerst hem, daarna zijn gehele huis te dopen. O dag der zaligheid! Daar midden in het holle van de nacht! Toen ging de zon op in haar volle heerlijkheid, en de duisternis werd tot een dag van zeven zonnen. O, dat werd weer een schoon bruiloftsmaal, even schoon daar in die woning van de stokbewaarder, als in het huis van de aanzienlijke purperverkoopster. De tafel werd aangericht, en die man verheugde zich, dat hij met zijn gehele huis gelovig was geworden. Dat was de kracht der genade, de kracht der vrije genade Gods, dat was een daad der Koninklijke heerschappij van de Heere Jezus Christus!

Mijn geliefden! laat ons deze Koninklijke heerschappij erkennen en eren! En God weet, wat voor wonderen Hij ook aan ons huis doen zal.

Amen.